

HỘI KHOA HỌC LỊCH SỬ
THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

CÔNG TY
TAO ĐÀN THỦ QUẢN

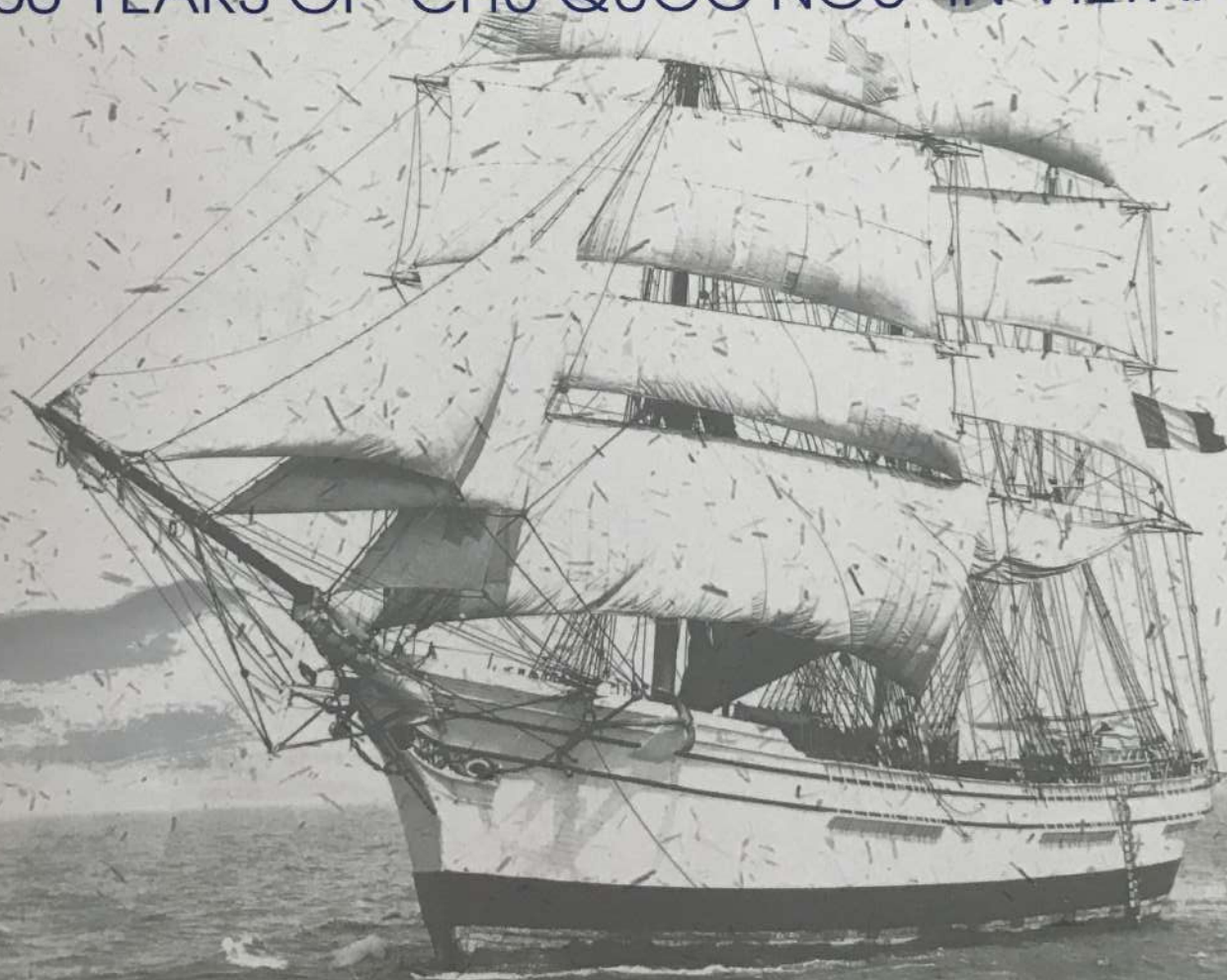

HỘI THẢO KHOA HỌC

SCIENTIFIC WORKSHOP

100 NĂM CHỦ QUỐC NGỮ Ở VIỆT NAM

100 YEARS OF "CHU QUOC NGU" IN VIETNAM

ĐÀ NẴNG - THANH CHIÊM - HỘI AN, 28 - 29/12/2019

- Chữ Quốc ngữ: Sơ lược các giai đoạn hình thành và phát triển

LÊ NAM 123

- Chữ Quốc ngữ và 100 năm

NGUYỄN THÚY TIÊN DE OLIVEIRA 131

TIỂU BAN 2

NGƯỜI VIỆT VỚI QUÁ TRÌNH SỬ DỤNG VÀ HOÀN THIỆN CHỮ QUỐC NGỮ

- Đà Nẵng với buổi đầu phát triển chữ Quốc ngữ

BÙI VĂN TIẾNG 139

- Petrus Trương Vĩnh Ký - Người tiên phong sử dụng và truyền bá chữ Quốc ngữ với tấm lòng yêu nước, yêu dân

TRẦN HỮU PHÚC TIẾN 145

- Nguyễn Văn Vĩnh với việc truyền bá chữ Quốc ngữ và phát triển báo chí tiếng Việt đầu thế kỷ XX

NGUYỄN THỊ LỆ HÀ 163

- Lý tưởng sống còn của Nguyễn Văn Vĩnh (1882 - 1936) với sự nghiệp phổ cập chữ Quốc ngữ đầu thế kỷ XX ở Việt Nam

NGUYỄN LÂN BÌNH 179

- Phan Bội Châu và chữ Quốc ngữ

NGUYỄN ĐÌNH KHÁNH 193

- Sự truyền bá chữ Quốc ngữ trên *Nam phong tạp chí*

LÊ THỊ THANH GIAO 213

- Tạp chí Tri Tân và vai trò của nó với việc truyền bá chữ Quốc ngữ ở Việt Nam, giai đoạn 1941 - 1946

TRƯƠNG THỊ HẢI 223

- Những đóng góp của Hội truyền bá Quốc ngữ với công cuộc chống nạn mù chữ ở Việt Nam trước năm 1945

TRƯƠNG THỊ PHƯƠNG 235

- Xã hội hóa: Mấu chốt thành công của cuộc cách mạng chữ Quốc ngữ đầu thế kỷ XX

LÊ THỊ KIM DUNG 247

- Dân tộc hóa học đường: Tiếng Việt trong giảng dạy bậc đại học ở hai miền Nam - Bắc Việt Nam sau năm 1945

LÊ NAM TRUNG HIẾU 255

- Chữ Quốc ngữ: Sự lựa chọn phù hợp của dân tộc Việt

DƯƠNG XUÂN QUANG 269

DÂN TỘC HÓA HỌC ĐƯỜNG: TIẾNG VIỆT TRONG GIẢNG DẠY BẬC ĐẠI HỌC Ở HAI MIỀN NAM BẮC VIỆT NAM SAU NĂM 1945

□ LÊ NAM TRUNG HIẾU*

1. Sơ lược về vấn đề ngôn ngữ giảng dạy ở bậc đại học tại Việt Nam thời kỳ Pháp thuộc

Sau khi chiếm đóng ba tỉnh miền Đông của vương quốc Đại Nam dưới thời vua Tự Đức, người Pháp đã mở *Collège des Interprète* (Trường Thông ngôn) giảng dạy bằng hai thứ tiếng, Pháp và Quốc ngữ, nhằm đào tạo phiên dịch viên cho quân đội viễn chinh Pháp vào năm 1862.

Dưới thời Toàn quyền Đông Dương Paul Beau - một nhà thực dân có đầu óc cấp tiến và nhạy cảm về mặt chính trị - thể theo đề nghị của Hội đồng Phát triển Giáo dục Bản xứ, Nghị định số 1514a đã được ban hành vào ngày 16/5/1906, thiết lập nên Viện Đại học Đông Dương.¹ Đây là trường đại học theo mô hình Pháp đầu tiên tại Đông Dương, thiết lập trên cơ sở một số cơ sở giáo dục trước đó và có sự mở rộng.

Điều 1 của Nghị định ghi rõ: “*Nay thành lập ở Đông Dương, dưới tên gọi trường đại học, một tập hợp các khoá đào tạo bậc đại học cho các sinh viên xứ thuộc địa và các nước láng giềng. Cơ sở đào tạo này có nhiệm vụ phổ biến ở Viễn Đông, chủ yếu là thông qua tiếng Pháp, những kiến thức về các ngành khoa học và các phương pháp châu Âu.*”

Điều 9 của Nghị định này ghi rõ mục đích thành lập Trường là: “*đào tạo nhân viên bản xứ cho các bộ máy hành chính địa phương hoặc các cơ quan chuyên môn thuộc Phủ Toàn quyền Đông Dương.*”²

* TS., *Khoa Lịch sử, Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế*.
xin đọc thêm: Trần Thị Phương Hoa,

¹ Về lý do Toàn quyền Paul Beau lập Viện Đại học Đông Dương, xin đọc thêm: Trần Thị Phương Hoa, “Đại học Đông Dương - sự đoạn tuyệt với quá khứ?”, *Khoa học, Khoa học Xã hội và Nhân văn*, Tập 28, số 4/2012.

² Trung tâm Lưu trữ Hải ngoại Pháp (Centre des Archives d’Outre-Mer à Aix-en Provence - CAOM), GGI, hồ sơ: 48.042. Trích dẫn lại từ: Đào Thị Diễm, “Sự ra đời của Đại học Đông Dương qua tài liệu lưu trữ”, <https://vnu.edu.vn/ttsk/?C1654/N19219/Su-ra-doi-cua-dai-hoc-dong-Duong-qua-tai-lieu-luu-tru.htm>.